

CRNA GORA
UPRAVA ZA STATISTIKU

METODOLOGIJA
INVESTICIJE U OSNOVNA SREDSTVA

63	METODOLOŠKO UPUTSTVO	63
-----------	-----------------------------	-----------

Podgorica, mart 2021. godine

Sadržaj

Pravni osnov	3
METODOLOŠKE OSNOVE	3
Cilj statističkog istraživanja.....	3
Izvori i metodi prikupljanja podataka	3
Jedinice posmatranja	3
Obuhvat istraživanja	3
Definicije osnovnih obilježja – indikatora	4
Usaglašenost sa međunarodnim standardima i preporukama	5
Povjerljivost podataka	5
Organizacija istraživanja	5
Diseminacija	5
Revizija podataka.....	5

Pravni osnov

Pravni osnov za sprovođenje istraživanja o investicijama u osnovna sredstva je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Službeni list CG“, br. 18/12 i 47/19) i Godišnji plan zvanične statistike.

METODOLOŠKE OSNOVE

Cilj statističkog istraživanja

Cilj istraživanja je prikupljanje podataka neophodnih za obračun investicija u osnovna sredstva, poslovnih subjekata, u Crnoj Gori. Podaci ovog istraživanja se koriste za obračun investicija u bruto domaćem proizvodu.

Izvori i metodi prikupljanja podataka

Izvori podataka su svi poslovni subjekti u Crnoj Gori koji su neposredni investitori a koji su prema Klasifikaciji djelatnosti KD 2010 registrovana u sektorima od A do S.

Metod prikupljanja podataka je uzorački.

Podaci se prikupljaju godišnjim istraživanjem Investicije u osnovna sredstva (INV-01).

Podaci se prikupljaju na uzorku izvještajnih jedinica koji predstavljaju godišnju ocjenu investicija u osnovna sredstva u Crnoj Gori.

Upitnike i uputstva izvještajna jedinica dobija od nadležne statističke službe.

Jedinice posmatranja

Jedinice posmatranja su svi poslovni subjekti u Crnoj Gori koji su neposredni investitori (bez obzira na to da li su u redovnom ili na probnom radu, u osnivanju ili likvidaciji) koji su prema Klasifikaciji djelatnosti KD 2010 registrovana u sektorima od A do S.

Obuhvat istraživanja

Glavni predmet posmatranja ovog istraživanja predstavljaju nabavke ostvarene od strane poslovnih subjekata, u cilju dobijanja novih, povećanja vrijednosti ili zamjene postojećih osnovnih sredstava. Investiciona dobra razvrstana su prema klasifikaciji ESA 2010: na stambene zgrade, ostale zgrade i građevine, mašine i opremu, na kultivisane biološke resurse i intelektualnu svojinu (istraživanje i razvoj, mineralna istraživanja, računarski programi i baze podataka, književni i umjetnički originali i ostala intelektualna svojina). Nabavljena investiciona dobra mogu biti nova ili već korišćena, kupljena ili dobijena od drugih, ili proizvedena u sopstvenoj režiji. Obuhvataju se sve vrste ulaganja u nove kapacitete, kao i ulaganja u proširenje, dogradnja, rekonstrukciju i modernizaciju postojećih ili zamjenu zastarjelih, istrošenih ili uništenih kapaciteta.

Okvir za odabir uzorka formira se na osnovu podataka iz statističkog biznis registra. Okvir obuhvata sve aktivne poslovne subjekte iz sektora A - S, klasifikacije djelatnosti KD 2010, koji imaju više od 5 zaposlenih i koji su neposredni investitori, bez obzira na to da li su u redovnom ili na probnom radu, u osnivanju ili likvidaciji.

Uzorak: Stratifikovani uzorak.

Izrada uzorka i upotrijebljeni metod ocjene:

Inicijalni ponder W , $W = 1/f$, gdje je $f = n_h/N_h$ (n_h – veličina uzorka u određenoj klasi preduzeća, N_h – ukupan broj preduzeća u toj klasi dobijenih iz baze podataka). U zavisnosti od rezultata dobijenih sa terena, inicijalni ponder je korigovan za stopu neodaziva.

Kriterijumi za stratifikaciju:

Stratifikacija uzorka se vrši prema sektorima (A – S, KD 2010) i po broju zaposlenih. Preduzeća su stratifikovana prema broju zaposlenih u tri klase:

Klasa 1: 5-49 zaposlenih,

Klasa 2: 50-249 zaposlenih,

Klasa 3: 250 i više zaposlenih.

U uzorak su uključena sva preduzeća iz klase 2 i 3, dok su preduzeća iz klase 1 izabrana metodom prostog slučajnog uzorka.

Definicije osnovnih obilježja – indikatora

Isplate za investicije su novčana ulaganja u osnovna sredstva u toku godine u kojoj su isplate stvarno izvršene, bez obzira na vrijeme kada je izvršena njihova izgradnja, izrada ili nabavka. Osim isplata u gotovom novcu, čekom, virmanom ili dugim nalogom kao isplate iskazuju se i investicije na osnovu interne realizacije, prirasta osnovnog stada, dugogodišnjih zasada i sl. Isto tako tim isplatama obuhvaćene su otplate komercijalnih kredita i finansijskog lizinga u toku godine kao i isplate kursnih razlika u tekućoj godini, bez obzira na to kada su nastale.

Ostvarene investicije predstavljaju vrijednost efektivno izvršene izgradnje, izrade ili nabavke objekata, opreme i ostalih investicionih dobara, bez obzira na to da li su završene i da li je njihova isplata izvršena (bez revalorizacije ostvarenih investicija).

Ostvarene investicije u nova osnovna sredstva obuhvataju nabavke izvršene neposredno od izvođača građevinskih radova, proizvođača opreme ili proizvedena u sopstvenoj režiji, odnosno sredstva koja još nijesu bila predmet kupoprodaje između neposrednih korisnika tih dobara. Ovdje se uključuje i polovna oprema nabavljena u inostranstvu budući da direktno utiče na porast društvenog bogatstva zemlje, oprema nabavljena putem finansijskog lizinga, investicije u značajnija poboljšanja postojećih sredstava, kao i investicije u značajna

poboljšanja zemljišta i troškovi prenosa vlasništva zemljišta (nije uključena vrijednost otkupa zemljišta).

Usaglašenost sa međunarodnim standardima i preporukama

Istraživanje o investicijama u osnovna sredstva usklađeno je sa Klasifikacijom djelatnosti KD 2010.

Povjerljivost podataka

Podaci dobijeni od izvještajnih jedinica predstavljaju službenu tajnu i koriste se isključivo u statističke svrhe i ne mogu se objavljivati niti stavljati na raspolaganje bilo kom korisniku. Rezultati istraživanja objavljuju na agregiranom nivou i u potpunosti je obezbijeđena tajnost individualnih podataka.

Organizacija istraživanja

U skladu sa Planom i Programom statističkih istraživanja, organizacija istraživanja se odnosi na pripremu upitnika i uputstava izvještajnim jedinicama, prikupljanje, obradu i diseminaciju podataka.

Diseminacija

Investicije u osnovna sredstva objavljuju se shodno Kalendaru objavljivanja statističkih podataka u Godišnjem saopštenju investicija u osnovna sredstva i Statističkom godišnjaku na sajtu Uprave za statistiku.

Revizija podataka

Uprava za statistiku je usvojila politiku revizije i ista je dostupna na web sajtu <http://www.monstat.org/userfiles/file/o%20nama/2017/Politika%20revizije.pdf>.

U ovom istraživanju se koriste redovne revizije. Velike i neplanirane revizije se koriste samo u posebnim slučajevima definisanim politikom revizije.